Inspecția fiscală colectează din ce în ce mai puțin. Cât de eficiente sunt inspecțiile fiscale din ultimii cinci ani?

Numărul total de inspecții fiscale din perioada 2017 – 2019 a înregistrat o ușoară creștere, de la 24.533 la 27.023 de inspecții, care nu se reflectă, însă, în volumul creanțelor stabilite prin întreaga activitate de inspecție fiscală. Acestea au scăzut la jumătate în perioada analizată, 2017-2019, de la 8,2 la 4,9 miliarde de lei, conform celei mai recente analize realizate de EY România, pe baza rapoartelor ANAF.

”Un număr mare de inspecții fiscale nu presupune în mod automat și colectarea de creanțe fiscale mai ridicate. Se dovedește încă o dată că nu cantitatea, ci calitatea politicii de inspecție fiscală trebuie să primeze. De aceea, salutăm politica ANAF de a pune accentul pe analiza de risc, prin crearea unui departament specializat în acest sens, care este binevenită”, spune Mihaela Mitroi, Partener, Liderul Departamentului de Asistență fiscală și juridică pentru clusterul de Sud, EY CESA.

În ceea ce privește primul semestru al anului 2020, rapoartele ANAF indică realizarea unui număr de 18.005 de inspecții fiscale. Astfel, dacă ne raportăm la perioada similară a anului 2019 (cu 20.614 de inspecții), în pofida

stării de urgență și de alertă declarate în anul 2020, se observă doar o scădere ușoară, de 10%, a numărului de inspecții fiscale, trend care, de altfel, s-a păstrat până la finalul anului 2020. *„Acest lucru se poate explica prin faptul că ciclicitatea activității de inspecție fiscală presupune începerea unui număr de 70% din inspecții în primul trimestru al anului, planul de inspecție fiind aprobat la finele lui 2019 ”*, explică Emanuel Băncilă, Partener, Liderul practicii de litigii și controverse fiscale, Radu și Asociații SPRL.

Dacă împărțim sumele stabilite suplimentar anual prin activitatea de inspecție la numărul total de inspecții fiscale desfășurate în respectivul an asupra persoanelor juridice, rezultă o eficacitate medie per fiecare inspecție fiscală în scădere accentuată, de la aproximativ 500.000 lei/per inspecție în 2017 la 330.000 lei/per inspecție în 2018 și la 260.000 lei/ per inspecție în 2019. Aceste cifre vin, de fapt, să dovedească creșterea gradului de conformare prin diminuarea sub-declarării în ultimii ani.

A crescut conformarea și la declarare, și la plată. Specialiștii EY au constatat, pe baza datelor analizate, că indicatorul de conformare la declarare a rămas relativ constant de la 95,5% în 2017, la 94,7% în 2019. În primele șase luni ale anului 2020, acest procent a scăzut la 92,5%, în mod explicabil, însă, datorită măsurilor legislative adoptate (posibilitatea neplății la termen a obligațiilor fiscale datorită neaplicării în perioada martie – decembrie 2020 a dobânzilor și penalităților de întârziere).

Și în ceea ce privește conformarea la plată, specialiștii EY au constatat în perioada analizată o creștere de la 84% în 2016, la 86,6% în 2019. În primul semestru al anului 2020, se observă însă o scădere importantă a acestui indicator la 78,4%, justificată de facilitățile fiscale acordate companiilor.

Diferența dintre procentul de conformare la declarare și cel de conformare la plată a atins un minim istoric de doar 8% în 2019. *”Este un semn că inspecția fiscală a contribuit la reducerea semnificativă a sub-declarării și, implicit, la îmbunătățirea semnificativă a conformării voluntare – contribuabilul declară de bună voie și integral baza impozabilă”*, rezumă Emanuel Băncilă.

Pentru prima jumătate a lui 2020, însă, diferența dintre indicele de conformare și cel de plată este semnificativ mai mare, respectiv de 14,1%, reprezentând arieratele care vor trebui recuperate în 2021. În ceea ce privește scăderea din 2020 a gradului de conformare la declarare (la 92,5%) și de conformare la plată (la 78,4%), conform strategiei ANAF pe următorii patru ani, se dorește revenirea până la sfârșitul anului 2022 la indicatorii de conformare din 2019 (i.e. o diferență de doar 8%).

Crește colectarea arieratelor. Un alt indicator important pentru activitatea de colectare îl reprezintă arieratele. În acest caz, vorbim despre creșteri exponențiale ale arieratelor colectate, chiar de la an la an: plus 2 miliarde de lei în 2018, plus 4,8 miliarde de lei în 2019 și plus 7,7 miliarde de lei pe primele șase luni ale lui 2020. Singura excepție se înregistrează pentru anul 2017, când colectarea arieratelor a scăzut cu 0,6 miliarde de lei.

Specialiștii EY explică acest trend pozitiv și mai ales cifra record din primul semestru al anului 2020 prin raportarea la contextul economic și legislativ existent în perioada de analiză: adoptarea în perioada 2015 – 2020 a trei amnistii fiscale, ultima, cea din 2020, fiind și cea mai eficace.

”În primul rând, această ultimă amnistie anulează în totalitate accesoriile, spre deosebire de cea din 2015 care le anula doar în parte, și nu există o limită de sumă – amnistia din 2019 era limitată la sume de sub 1 milion de lei. În plus, amnistia din 2020 a corectat neclaritățile legislative cu care contribuabilii s-au confruntat la celelalte două amnistii, cu posibilitatea corectării oricăror erori în procesul de acordare înaintea luării unei decizii de respingere, ceea ce a adus la îmbunătățirea semnificativă a procentului de facilități fiscale acordate și, implicit, a sumelor colectate la bugetul de stat”, explică Emanuel Băncilă, Liderul practicii de litigii și controverse fiscale, Radu și Asociații SPRL.

Crescând colectarea arieratelor, sumele colectate prin executare silită au scăzut în mod constant, de la 14,4 miliarde de lei în 2017, la 12,3 miliarde de lei în 2019, respectiv 4,1 miliarde de lei în semestrul întâi 2020.

”Coroborând acești indicatori cu suma creanțelor stabilite în urma inspecțiilor fiscale, rezultă că acordarea de facilitați fiscale pentru plata arieratelor s-a dovedit un instrument mai eficace raportat la activitatea de inspecție fiscală și executare silită. Astfel de măsuri ar trebui avute în vedere și pe viitor, cu îmbunătățirea condițiilor de acordare (eșalonare simplificată sau facilitați fiscale cu acordarea unei perioade mai lungi de plată a arieratelor constând în creanțe principale)”, a conchis Mihaela Mitroi.

***

SURSA: ANAF: **Raportul** de performanță al ANAF pentru anul 2016; **Raportul** de performanță al ANAF pentru anul 2017; **Raportul** de performanță al ANAF pentru anul 2018; **Raportul** de performanță al ANAF pentru anul 2019; **Raportul** de activitate al ANAF pentru semestrul I 2020